

"Là tể tướng chính phủ để làm tể tướng chính phủ khác là của giáo dân, chứ không phải của giáo hội". (GM Nguyễn Thái Hợp)

Giám mục Nguyễn Thái Hợp nhận bó hoa đón mừng khi Đức cha ghé thăm giáo dân gốc Vinh ở San Jose

Chiều Chợt Nhảy 19-6 Đức cha Phaolô Nguyễn Thái Hợp, Giám mục Giáo phận Vinh và cũng là Chủ tịch Ủy ban Công lý và Hòa bình của Hội đồng Giám mục Việt Nam đã có buổi gặp gỡ ngắi Việt vùng San Jose nhân chuyến đi Hoa Kỳ công tác mục vụ.

Buổi đón tiếp Đức cha được Hội Ái hữu Giáo phận Vinh Bắc California tổ chức tại nhà hàng Thành Đức với 300 người tham dự.

Ban tổ chức nhận các câu hỏi từ khách, Đức cha gom lại theo các chủ đề và đã trả lời như sau đây.

1. Tình quan giữa giáo hội và nhà nước

Trước năm 1975 tại Việt Nam chia làm hai phe và không có đối thoại mà chỉ có đối thoại, không bằng tay chân mà bằng súng ống.

Trong hoàn cảnh như vậy, Công đồng Vatican II đưa ra nguyên tắc mới là giáo hội của Chúa Kitô không được đồng hoá với một nền kinh tế, một thể chế chính trị nào. Đồng nghĩa của giáo hội là sống và loan báo Tin Mừng trong tất cả mọi nền chính trị, mọi hình thức kinh tế và mọi nền văn hoá.

Chính vì vậy nên để đời thời đức cha ra. Kể từ thời Đức Gioan-Phaolô II thì đời thời thế này, công tác chân thành là hình thức mới và Đức Bênêđictô XVI đã coi đó là một đồng nghĩa nhưng mà Giáo hội Việt Nam nên theo.

Nguyên tắc là vậy, còn thực tế rất khó vì xã hội nay trong hàng giáo phẩm Việt Nam thực tế người công tác thì không đời thời thành thế và người đời thời thế này lên tiếng chỉ trích thì không công tác. Cây cầu đời thời thế này, công tác chân thành thế sẽ chưa có vì còn mới quá.

Có người cho rằng Hội đồng Giám mục Việt Nam chỉ im lặng. Thời bao cấp thì im lặng là vàng. Nói hay chê là tù ngục nên giáo hội chỉ tiếp tục như thế. Có lẽ phải chờ một thời gian nữa nhưng người công tác sẽ là hình thức đời thời thế này. Làm sao nên đức cha cây cầu đời thời thế, nhưng cũng phải làm sao nói lên đức cha tiếp nối nói của công lý, tiếp nối nói của lẽ phải khi nhà nước làm không phù hợp với nhân quyền, không báo vệ nhân phẩm. Xin quý vị cầu nguyện cho giáo hội dần dần đi theo bước đó.

2. Nhà đất và tài sản giáo hội

Tranh tụng về nhà đất chiếm đến 70% những vụ khiếu kiện. Những vụ đó không phải là của giáo hội. Người khiếu kiện hôm nay đa số là mảnh hùng, là hình thức người có công với cách mạng. Điếu này nên sẽ bắt cấp của luật nhà đất hiện tại. Chưa đời luật nhà đất thì vẫn còn khiếu kiện.

Luật nhà đất hiện nay cũng là nguồn của sự tham nhũng vì xã, huyện là hình thức quan quy định nhà đất thuộc về ai, ai có quyền bán đất, hình thức đất. Giáo hội cũng nằm trong bối cảnh đó nên để nghị của chúng tôi là phải cải tiến và đời luật nhà đất. Về đời như Tam Tòa, Thái Hà, Dòng Chúa Cầu thế hay các nơi khác chỉ là hình thức hữu qu. Việt Nam đã đi vào kinh tế thế thị trường, còn luật nhà đất vẫn là luật thời bao cấp.

3. Giáo hội và giáo dân

Tình trạng giáo dân Việt Nam không nói mà người cũng đã rõ là chưa bao giờ xuống cấp như bây giờ. Điều này tôi nói công khai dù có công an ở đây tôi vẫn nói. Tôi biết có thể có vài công an ở đây [nhìn người cũ]. Nhưng không sao cả vì ngày xưa họ nói thế này, trong tu đức công giáo nói khi hai người gặp nhau là có Chúa Giêsu và Chúa Thánh Thần ở giữa. Nhưng giữa chúng tôi đang sống, khi hai người nói chuyện với nhau thì phải ý tứ vì có thể công an nghe lóm [vỗ tay].

Nền giáo dân Việt Nam bị thối nát như ngày nay và lỗi đó là lỗi của cấu trúc. Trước đây Việt Nam đào tạo theo mô hình Liên Xô. Khi Liên Xô sụp đổ, lúc đó bắt buộc Việt Nam phải là phá đi làm lại hay cải tiến. Mà họ không phá đi hoàn toàn mà chỉ cải tiến. Càng cải tiến nó càng đổ vỡ.

Đức cha Nguyễn Thái Hợp, tay cầm nháy nháy câu hỏi, đang trò chuyện với một giáo dân

Nó nhưng không phải vì giáo trình mà nhưng vì triết lý giáo dân. Đào tạo con người để làm gì và đào tạo con người như thế nào thì triết lý giáo dân đó không có. Tất cả đều chỉ y theo phong trào, chỉ y theo nhu cầu, chỉ y theo thành tích. Nhưng chỉ đó.

Vấn đề là làm sao bây giờ. Một số người nói rằng phải thay đổi cơ cấu, cơ cấu cũ. Có lẽ một số người ở đây cũng nghĩ vậy. Nhưng mà làm sao thay đổi được cơ cấu giáo dân nếu không thay đổi chính trị? Làm sao thay đổi cơ cấu chính trị thì chuyện đó không thuộc về giáo hội. Vấn đề đặt ra là khi cơ cấu chưa thay đổi và trong môi trường ô nhiễm như vậy có cách nào để làm cho giới trẻ bớt bị tác hại ô nhiễm không?

Có thể được. Đó là làm tốt hơn những khâu nào. Khi khâu nào làm tốt hơn sẽ có tác động ngược lại đến các khâu. Vấn đề nằm ở đó và rồi là nạn đói. Chính vì vậy giáo hội luôn luôn lên tiếng và chính chúng tôi đã nhận lên tiếng là không thể chấp nhận được trong lúc nhà nước cho những cơ quan, tổ chức ngoại quốc đến Việt Nam để mở trường và dạy chương trình ngoại quốc mà không cho các tôn giáo là những người có tâm huyết với nền giáo dục, với quê hương được mở trường. Đó là vấn đề phải giải quyết trong tương lai. Tôi hi vọng với các tôn giáo được hiến định trong các trường thì học trường giáo dục tương đương sẽ dễ hơn.

Cho đến nay rồi thì những người công sản cũng nghĩ rằng nền giáo dục chúng ta đang bị băng hoại. Chương trình như Giáo sư Hoàng Tụy, như nhóm IDS hay một số chuyên viên kinh tế cũng đang nghĩ đến vấn đề đó.

4. Toà đàm phán Đông và ra mắt Ủy ban Công lý và Hoà bình

Tháng 9 năm 2009 có toà đàm phán với biên Đông do Câu lạc bộ Nguyễn Văn Bình phải họp cùng vài nhà xuất bản tổ chức. Lúc đó có một số giáo sư, có dân biểu Đảng Trung Quốc đăng ký phát biểu. Nhà nước áp lực để bỏ cuộc toà đàm phán những cách. Công an đưa lý do không bỏ để đảm bảo an ninh. Tôi hỏi thì sao không bỏ để đảm bảo an ninh thì anh ta nói chúng tôi được tin có 5, 6 trăm sinh viên đang tập tập và sẽ kéo đến để hô hào kêu gọi học Trung Quốc và là đảng cộng sản để chính quyền, như vậy linh mục có bỏ để đảm bảo không? Tôi nói, tôi trách nhiệm trong nhà tôi, ngoài đó là của các ông. Sau đó họ lại áp lực những người phải tá của tôi.

Cuối cùng, tháng 9.2009 chúng tôi đã làm cuộc toà đàm đó và sau đó các nhà công nhân là cuộc toà đàm dân sự đầu tiên để quốc tế hoá vấn đề biên Đông. Tôi nhớ trong cuộc toà đàm có một phóng viên ở Thủ đô Washington hỏi tôi có biết tàu đi vào biên Đông là tàu gì không? Tôi nói đáng lẽ ông phải hỏi công an hay bộ đội biên phòng chứ còn tôi chỉ là một linh mục làm sao tôi biết mà trả lời. Nhưng anh đã hỏi thì tôi xin phép được trả lời là: “Đội với chúng tôi, tàu mới hay tàu cũ, tàu lớn hay tàu quen, tàu to hay tàu nhỏ đều là tàu cộng sản.” [vui tay]. Từ đó câu nói trên đã thành câu nói tiêu biểu và trở thành sự thật.

Tháng 5 vừa qua chúng tôi ra mắt Ủy ban Công lý và Hoà bình thì tôi mới nhận ra bất ngờ. Lần này khác hơn vì tôi là giám mục rồi. Có công an bắt đến đưa quà tặng tôi và xin nói chuyện với các tổ chức lạ ra mắt. Tôi nói tôi bỏ để, tôi nắm vững tình hình. Họ nói không phải để

cha n m v ng tình hình nh ng s  r ng trong những bài tham lu n c  v n  . Tôi n i t i đa cho  c, ch  n o c  v n   th  cho t i bi t. Anh ta n i không phải nội dung m  l  c  m t s  người c  v n  . Chuy n    t i không ch p nhận v i quan   m giáo huấn giáo h i c ng giáo l  không lo i tr i với con người    thu c giai cấp   , t n giáo   , v i thu c chúng t c   . M  nếu ai c  quan   m không ph  h p hay c  l i g i th i nh n danh ph p luật x  l  h  ch  không th  lo i tr i ti n thi n. Chi u h m trước    t i v n c n b   p lực, nhưng sau m i s     u xong xuôi.   c H ng y c a T ng Giáo ph n S i G n [Gioan-Baotixita Ph m Minh M n] c ng   ng   v i t i. Ng i n i c ng l y ho  b nh l    ng, ng i c ng  ng h . Cuối cùng chúng t i l m l  ra m t  y ban m t cách kết quả.

5.  y ban l m   c g ?

 y ban C ng l i v  Ho  b nh ch  l  m t  y ban nh  trong H i   ng Giám mục Việt Nam v  ch  l m   c việc khi c  s  tiếp tay của c c giám mục s  t i. Ch ng h n m t chuy n x y ra   m t    ph n th i giám mục s  t i s  c ng t c v i  y ban    t m cách gi i quyết ch  chúng t i không thể thay th  gi m m c    ph ng.

Giám mục Nguyễn Thái Hợp:   t  m t chính ph     l m m t chính ph  khác, chuy n    c a c c  ng c c b , chuy n c a người khác, c a giáo d n ch  không phải c a giáo h i

Nhi m v  c n b n c a chúng t i l  ph  bi n giáo huấn x  h i c ng giáo   n c c t ng l p d n chúng, nhất là người c ng giáo    h    th c h n s  v  v  vai trò của m nh.    m i l    m c n b n. R i t  chức nh ng h  th ng m ng l  i t  trung   ng   n giáo ph n, giáo h t c ng nh  giáo x , t     nh  m m gieo l n    người c ng giáo    th c v n  .

Trong khi giáo h i t  b n ch t không l m chính tr , không tham gia chính tr    ng phải n o, không   ng ho  với b t c  n n chính tr  n o. Nh ng   i h i giáo h i phải c  quan   m v 

chính tr, có nh n th c v chính tr thì y ban giúp đ có nh n th c, có quan đ m chính tr . Còn l t đ m t chính ph đ làm m t chính ph khác, chuy n đó c a các ông các bà, chuy n c a ng i khác, c a giáo dân ch không ph i c a giáo h i.

Sau Công đ ng Vatican II, giáo h i yêu c u các linh m c và tu sĩ không tham gia tr c ti p ho t đ ng chính tr . Ai tham gia ph i có phép c a H i đ ng Giám m c. Chính vì v y ph i hi u có khi đòi h i ng i ta đ y ch này, có khi lôi kéo ng i ta đi ch khác.

6. Về nh ng linh m c ra ng c

Sau năm 1975 có nh ng linh m c ra ng c . Theo giáo lu t, nh ng tr ng h p đó ph i có phép ng m hay phép công khai c a giám m c. Ng m là làm sao? Ng m là ai đó h i thì nói đi đi, không có văn b n. Công khai thì có văn b n tôi cho phép. Còn ng m thì ông h i tôi tôi b o .

Sau 1975 đa s là có phép ng m. Nh ng tôi nghĩ trong t ng lai khi tình hình t ng giao gi a Vatican và Vi t Nam đ c th hi n thì giáo h i Vi t Nam cũng nên áp d ng nh ng bi n pháp, nh ng kho n giáo lu t đã đ c công b cho t t c các n c trên th gi i, vì t 1975 cho đ n bây gi chúng ta hi u ng m chúng ta là m t tr ng h p đ c bi t cùng áp d ng m t cách đ c bi t. Trong t ng lai hi v ng nh ng chuy n đó s càng ngày càng ít h n.

7. Về c đ c phong giám m c

Tôi ra kh i Vi t Nam t năm 1972 và tr l i năm 2003, nh v y m i có 8 năm s ng trong n c. Có ng i h i t i sao tôi đ c làm giám m c mà không ph i ng i trong n c? Câu h i này xin g i sang cho Đức Bênêdictô XVI ch c ngài tr l i d h n tôi.

Tôi m t hai năm r i t lúc Toà Thánh phong ch c đ n khi đ c làm giám m c vì là l n đ u tiên m t ng i n c ngoài v đ c làm giám m c. Ch c ch n trong t ng lai s có nhi u linh m c n c ngoài v làm giám m c và th i gian s ng n h n th i gian ch đ i c a tôi.

8. Những dự án của Giáo phận Vinh

Chương trình xây dựng chương viện và trung tâm mục vụ chi phí khoảng 4 triệu M. Giáo dân Vinh cũng như những người trong nước có lòng đóng góp một phần ba. Một phần ba do các cơ quan, tổ chức của Tòa Thánh ở Châu Âu. Còn một phần ba nữa chúng tôi đi xin những ân nhân. Quý vị quan tâm hãy mua con heo và để dành tiền, khi cần chúng tôi sẽ gõ cửa.

9. Những điều thích và những khó khăn

Sau 10 tháng làm giám mục, nhiều khi có cái lúc điều mình nghĩ là vui nhất thì lại là khó nhất. Còn cái mình nghĩ là khó nhất lại là vui nhất.

Chương hôm tôi thấy bức xúc khó chịu nhất là những đám rước dài, trình chiêng rước linh mục. Ngày tôi thăng phong giám mục, sáng hôm sau tôi rước cửa vào đến sân tòa giám mục có hơn 20 xe đua sơn vẽ rất đẹp. Một xe đua có hình to, xe sau có loa. Tôi nhìn kỹ lại hoá ra là hình tôi. Lúc điều tôi thấy buồn cười vì nghĩ sao có chuyện kì cục vậy. Đến khi tôi thấy rõ, tôi xuống la động họ vì sợ rằng nếu đi đâu cũng được rước như vậy sau này mình lại thấy thêm tiếng kèn, tiếng trống, đi đâu mà họ không rước thì mình nghĩ rằng họ không được. Hoá ra họ chuồn bỏ được rước tôi về làng quê của tôi để làm lễ tạ ơn. Như vậy trên 13, 14 cây số. Họ cũng ghi băng, ghi nhạc dâng hoàng đế phát thanh, cũng như ở Nghệ An và những nơi khác. Họ chỉ đi đến làng [những tiếng cười]. Vì thế tôi xuống động họ vì, sợ là mình sẽ nghĩ đến tiếng kèn tiếng trống. Họ cũng vâng lại họ vậy. Những họ và những người trên đường. Một tiếng sau tôi mới đi, khi gần đến làng họ ủa ra đón tiếp. Những tiếng hình và loa phát thanh thì không có nữa.

Khi vào Quảng Bình hay Hà Tĩnh họ cũng đón rước tôi nhiều khi dài cả 5, 6 cây số. Lần kia ở Quảng Bình họ đến và nói thế này: Đức cha phải hiểu ở đây suốt bao nhiêu năm nhiều khi giáo dân không dám cầm cờ ra khỏi khuôn viên nhà thờ vì công an, vì địa phương họ cấm. Bây giờ xin cho được cầm thoải mái. Như thế họ lại có lý do khác. Tôi lại thấy vui. Thành ra cái buồn hôm trước có thể thành cái vui hôm nay.

Còn buồn nhất là không có gì để viết sách, để báo. Thậm chí thông để phải đi nơi khác để. Tôi lúc điều cũng ra chương trình mua tuấn lý một ngày nghỉ là thế này, những điều nay cũng chưa có được. Cái nữa là ngày xưa tôi hay đi với sinh viên có khi uống cà-phê bên đường, có khi khách sơn 5 sao, nên chúng tôi làm quán Lam Hợp là quán cà phê duy nhất trong một tòa

giám mục. Khi nào các cha, quý vị có dịp ghé thăm, xin mời đến quán cà phê của chúng tôi.

10. Chương trình giúp đỡ giáo xứ nghèo

Trên lối vào qua có nhiều giáo xứ bị bỏ rơi coi như tan hoang. Tôi đã đi đến hơn ba giáo xứ ở vùng ven sông lên ngắm nhìn. Một số giáo xứ không có đất để di dời thì chúng tôi làm nhà vớt lũ. Trong tương lai tiếp tục di dời một số giáo xứ nữa và cũng xây lại nhà của cho một số nạn nhân trong trận bão lụt vừa rồi.

Còn giáo xứ nào nghèo thì Vinh nghèo làm: “Quê tôi gặp sự tìm kiếm. Họ tìm kiếm thôi hơn là tìm kiếm bảo vệ”. Cho đến hôm nay Vinh vẫn là vùng đất nghèo. Nếu quý vị nào với tôi sẽ đưa đi cho rõ rệt, nơi nào nghèo, nơi nào giàu. Nhiều tiền tôi đưa đến nhiều giáo xứ.

*

Các buổi tiếp xúc giữa các số công giáo trong nước ra thăm giáo dân họ ngoại thì thường có không khí trang nghiêm. Nhưng cuộc gặp gỡ với Giám mục Nguyễn Thái Hợp khác hơn vì tính tình cởi mở, không nghi ngờ trong cách trò chuyện và nhiều lúc Đấng cha còn nói vui làm mọi người cười vang.

Đấng cha Nguyễn Thái Hợp, bên trái, và Linh mục Lưu Đình Đình

Một người đưa câu hỏi Đấng cha có dự định đi chơi Las Vegas ông sẽ bao mọi thứ, câu trả lời dĩ

dù m c a Giám m c Nguyễn Thái Hợp đã t o nên nhi u ti ng c i, r i ngài cho bi t s đi Las Vegas, nh ng không ph i đi ch i mà thăm m t ng i cháu ru t s ng ó.

V i tinh th n c i m và ch tr ng d n thân, đem đ o vào đ i đ th hi n Phúc âm nh đã đ c nh n m nh trong sách: “M t cái nhìn v giáo hu n xã h i Công giáo” [Nxb Ph ng Đông 2010] c a ngài, nhi u ng i hi v ng Đức cha s đem đ n cho giáo h i nói riêng và đ t n c nói chung nh ng sinh đ ng.

Tham d ti c đón Giám m c Nguyễn Thái Hợp có quý cha L u Đình D ng, Nguyễn Đình Đ , Phan Qu c C ng, s Thanh Trang. Phía c ng đ ng có c u Thi u t ng Nguyễn Kh c Bình, c u Đ i tá Tr n Thanh Đi n và Giáo s Ngô Đ c Di m.

(nh trong bài c a Bùi Văn Phú)